

רע"פ 1507/18 - פלוני נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

רע"פ 1507/18

לפני: כבוד השופט י' אלרון

המבקש: פלוני

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד מיום 13.2.2018 בתיק עפ"ג 70831-11-17, שניתן על ידי כבוד השופטים: א' טל - נשיא, ש' ברונשטיין וד' עטר

בשם המבקש: עו"ד דוד ונטורה

החלטה

לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (הנשיא א' טל, והשופטים ש' ברונשטיין וד' עטר) בעפ"ג 7831-11-17, בגדרו התקבל באופן חלקי ערעור על גזר דינו של בית משפט השלום בראשון לציון (הנשיאה ע' רון) בת"פ 27261-08-15, וקוצר עונש המאסר בפועל שנגזר על המבקש מתשעה לחמישה חודשים.

1. המבקש הורשע בבית משפט השלום, על-פי הודאתו במסגרת הסדר טיעון, בעבירות כדלקמן: החזקת חומר תועבה ובו דמות קטין, לפי סעיף 214(ב3) לחוק העונשין התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); הטרדה מינית לפי סעיפים 3(א)(3) ו-5(א) לחוק למניעת הטרדה מינית, התשנ"ח-1998 (להלן: החוק למניעת הטרדה מינית); וסחיטה באיומים, לפי סעיף 428 לחוק העונשין.

2. לפי עובדות כתב האישום, המבקש יצר קשר בתוכנת הוואסטאפ עם קטינה, כבת 14 בעת התרחשות האירועים, לאחר שמספר הטלפון הנייד שלה פורסם ברבים על-ידי אחר, ללא רשותה. המבקש הציע לקטינה להיות חברתו, אך האחרונה סירבה, באומרה כי הוא מבוגר מדי עבורה, שכן היא רק בת 14. כן הציעה לו הקטינה להכיר לה את אחיינו שבגילה, אך המבקש סירב.

המבקש הוסיף להתכתב עם הקטינה, והבטיח לה כי אם תהיה חברתו, הם יתחתנו, והוא יקנה לה כל אשר תחפוץ בו. בהמשך, שלחה הקטינה למבקש תמונות של אבריה המוצנעים. בתגובה, הציע המבקש לקטינה הצעות בעלות תוכן מיני, כמפורט בכתב האישום. משהבין המבקש כי הקטינה אינה נענית לפנייתו, איים עליה שאם לא תהיה חברתו, יפיץ את תמונותיה ברבים. המבקש גם ביקש להיפגש עם הקטינה, אך זו דחתה את בקשתו.

3. מחוות דעת פסיכיאטרית שנערכה בעניינו של המבקש, עולה כי הלה כשיר לעמוד לדין, אך על-פי הרשומות הרפואיות, סובל מפיגור קל, ועל כן יש מקום להביאו בפני ועדת אבחון על מנת לבחון האם יכולתו להבין את הפסול שבמעשיו, נפגעה לאור הליקוי השכלי ממנו סובל.

4. לאור האמור, ובהתאם להסדר הטיעון בין הצדדים, הופנה המבקש במהלך ההליך המשפטי לגופים טיפוליים מקצועיים לצורך קבלת חוות דעת והמלצה על דרכי טיפול. במסגרת זאת, הופנה המבקש לוועדת אבחון של משרד הרווחה, על פי חוק הסעד (טיפול באנשים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית), התשכ"ט-1969, לשירות המבחן ולמרכז להערכת מסוכנות.

5. מחוות הדעת של הגורמים השונים, אשר פורטו בהרחבה בגזר דינו של בית משפט השלום, עולה כי המבקש סובל מפגיעה אורגנית קוגניטיבית, וכי תפקודו נמצא בתחום הגבולי.

באשר להתייחסותו לעבירה, צוין כי היא נעה בין הודאה חלקית לבין הטלת אחריות ויוזמה על המתלוננת. בתוך כך, נכתב כי המבקש מודה בעובדות מושא כתב האישום, אך אינו מבין את הבעייתיות בהתנהגותו, ואינו ער לפער הגילאים בינו למתלוננת. עוד נכתב כי כרקע להתנהגותו, מתאר המבקש את רצונו להינשא, ומטיל אחריות על היותו תחת השפעת אלכוהול. בהתאם, העריך המרכז להערכת מסוכנות את מסוכנותו המינית של המבקש כבינונית-נמוכה, תוך שצוין כי לא ניתן להתרשם מקיומה של סטייה מינית. כן צוין על-ידי שירות המבחן כי המבקש משתף פעולה עמו באופן מלא, כאשר ניכר כי ההליך המשפטי הרתיע אותו ודרבן אותו לכך.

עוד יוער כי המבקש מוכר לשירותי הרווחה ולמערכת בריאות הנפש מזה שנים רבות, וכי בעברו ניסיונות אובדניים ואשפוזים פסיכיאטריים. כן נאמר כי מצבו הנפשי בתקופה האחרונה לא טוב, וכי איים בהתאבדות.

6. לנוכח האמור, המליץ שירות המבחן על הוסטל שיקומי לעברייני מין בעלי צרכים מיוחדים. משהמבקש סירב, הציע לו שירות המבחן להשתלב במסגרת לטיפול בעברייני מין בעלי צרכים מיוחדים, בכפוף למעקב פסיכיאטרי צמוד, במקביל לתכניות שיקום של שירותי הרווחה. עוד צוין כי ייבדק הצורך לשלבו במסגרת שירותי הרווחה בתכנית למיניות בריאה.

7. למרות המלצות הגורמים המקצועיים, סירב המבקש לניסיונות לשלבו במסגרת שיקומית טיפולית, תוך שציין בפני המרכז להערכת מסוכנות, בין היתר, כי הוא מתקשה להיפרד מהוריו.

לפיכך, לא היה באפשרות שירות המבחן לגבש תכנית לשיקום מונע או לבוא בהמלצה כלשהי בעניינו.

פסקי הדין בעניינו של המבקש

8. לאחר עיון בחוות דעת הגורמים המקצועיים ושמיעת טיעוני הצדדים לעונש, גזר בית משפט השלום על המבקש את העונשים כדלקמן: תשעה חודשי מאסר בפועל; שישה חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים, לבל יעבור עבירה כלשהי לפי החוק למניעת הטרדה מינית, עבירה כלשהי שיש בה איומים או עבירה לפי סעיף 214 לחוק העונשין; וסכום של 3,000 ש"ח פיצוי למתלוננת.

9. בגזר דינו מנה בית משפט השלום כשיקולים לחומרא, בין היתר, את הפגיעה החמורה בערכים המוגנים ואת היות מעשי המבקש חוזרים ונשנים, שבוצעו מתוך ידיעה כי מדובר בקטינה בגיל זה. בתוך כך, ציין בית משפט השלום כי:

"אמנם הקטינה, ביוזמתה, שלחה לנאשם (המבקש - י' א') תמונות שלה בהן חלקי גופה היו בעירום, אך כאמור, יש לזכור כי מדובר בקטינה בת 14 והנאשם לא אמור היה לנצל את גילה הרך".

כן התייחס בית משפט השלום לחוות הדעת המקצועיות שנערכו בעניינו של המבקש, ולפיהן הלה משליך את האחריות למעשיו על המתלוננת; מחזיק בעמדה קורבנית; חסר אמפתיה לנזקיה; ולא שיתף פעולה עם ניסיונות הגורמים המקצועיים למצוא מסגרות שיספקו מענה הולם למצבו, כאמור.

10. יחד עם זאת, התייחס בית משפט השלום לנסיבותיו האישיות של המבקש, ובהן נתוניו הקוגניטיביים הגבוליים והעובדה כי מדובר בעונש המאסר הראשון המוטל עליו, על כל השלכותיו.

11. לאור כל אלו, גזר עליו בית משפט השלום את העונשים כאמור.

12. על גזר דין זה הוגש ערעור לבית משפט קמא, ובו טען בא כוח המבקש, בין היתר, כי בית משפט השלום לא ייחס משקל מספק לנתוני הייחודיים; להיותו אדם על גבול הפיגור השכלי והמנטלי, שאינו מסוגל להבין את הנזק שגרם למתלוננת, תוך שראה את הקשר עמה כאפשרות לבניית זוגיות, ולא הבין את פער הגילאים ביניהם; ולנזק הנפשי החמור שייגרם למבקש כתוצאה מכליאתו.

בטיעונו הסתמך בא כוח המבקש על האמור בחוות הדעת המקצועיות, וציין כי ההליך הפלילי הרתיע את המבקש והשיג את מטרתו להגן על שלום הציבור. כך, למשל, לטענת בא כוח המבקש, הלה אף הפסיק לגלוש ברשת האינטרנט, ולא נחשד במעשים דומים מיום ביצוע המעשים בשנת 2014. כן טען בא כוח המבקש כי עניינו לא נכנס בגדר תיקון 113 לחוק העונשין, לאור מצבו הפסיכיאטרי.

בשולי הדברים, ציין בא כוח המבקש כי עם מתן גזר הדין בבית משפט השלום, "קרס" המבקש מבחינה נפשית, ואושפז בבית החולים. עוד הוסיף כי המבקש פיתח בעקבות ההליך המשפטי דיכאון פסיכטי, כעולה מחוות דעת המרכז להערכת מסוכנות.

לפיכך, ביקש בא כוח המבקש להמיר את עונש המאסר למאסר על תנאי או להפנות את המבקש לממונה על עבודות שירות.

13. בית משפט קמא דחה את הצעת בא כוח המבקש להפנותו לממונה על עבודות שירות, תוך שציין כי "הן המעשים והן מגבלותיו של המערער אינם מתאימים להפנייתו לממונה על עבודות שירות".

יחד עם זאת, מצא בית משפט קמא להפחית את עונש המאסר בפועל שנגזר על המבקש לחמישה חודשים, וזאת:

"על מנת שמצד אחד יינתן ביטוי ראוי לחומרת התנהגותו של המערער ולסיכון הצפוי ממנו, שכן הוא סירב נחרצות לכל הליך טיפולי שהוצע לו על ידי שירות המבחן, אך יינתן ביטוי גם למגבלות ההתפתחויות והשכליות שמהן הוא סובל".

14. על פסק דינו זה של בית משפט קמא הוגשה בקשת רשות הערעור דנן.

בקשת רשות ערעור

15. בבקשת רשות הערעור חזר בא כוח המבקש על בקשתו כי המאסר ירוצה בדרך של מאסר על תנאי או עבודות שירות. בבקשתו פירט את טיעונו כפי שעלו בערעור בפני בית משפט קמא, והוסיף כי מדובר בבקשה אנושית וחריגה. כן ציין כי קביעת בית משפט קמא, לפיה אין להפנות את המבקש לקבלת חוות דעת הממונה על עבודות שירות רק בשל מעשיו ומגבלותו, אינה עולה בקנה אחד עם הפסיקה, שכן אין מוגבלותו מונעת ממנו לבצע עבודות שירות.

עוד הוסיף בא כוח המבקש כי גם לאחר פסיקת בית משפט קמא, קרס המבקש ואושפז במחלקה הסגורה בבית החולים לחולי נפש, דבר המדגים את הנזק הנפשי שייגרם לו מכליאתו.

דין והכרעה

16. לאחר שעיינתי בבקשה ובנספחיה, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות.

17. הלכה ידועה היא כי רשות ערעור ב"גלגול שלישי" תינתן במקרים חריגים בלבד, המעוררים שאלה משפטית או ציבורית, החורגת מעניינים הפרטי של הצדדים, או כאשר מתעוררים שיקולי צדק ייחודיים לנסיבות המקרה. יתרה מכך, כאשר בקשת רשות הערעור מופנית כלפי חומרת העונש, היא תתקבל ככל שניכרת סטייה קיצונית ממדיניות הענישה הנהוגה בנסיבות דומות.

אני סבור כי הבקשה דנן אינה נופלת בגדרם של אותם מקרים חריגים, ועל כן דינה להידחות.

18. בא כוח המבקש ביקש להסתמך בבקשתו על נסיבותיו הייחודיות ומצבו הנפשי והקוגניטיבי של המבקש, תוך שהוא מתבסס על חוות הדעת של הגורמים המקצועיים. חוות דעת אלו היו פרוסות בפני בית משפט השלום ובית משפט קמא, אשר התייחסו אליהן בפירוט בפסקי דינם, ונסיבות אלו אף הביאו את בית משפט קמא להפחית את עונש המאסר אשר נגזר על המבקש, כאמור. לפיכך, לא מצאתי כי קיימים שיקולי צדק ייחודיים, המצדיקים התערבותו של בית משפט זה, כגון חשש ממשי מפני עיוות דין.

19. כמו כן, בית משפט קמא מצא לדחות את הצעתו של בא כוח המבקש להפנותו לממונה על עבודות שירות, בהתבסס על נסיבות המקרה ולאחר ששקל את טיעוני הצדדים. אין מדובר בקביעה עקרונית של בית משפט קמא באשר לאנשים עם מוגבלות, המעלה שאלה עקרונית שחורגת מענייניו של המבקש.

20. אבקש להסב את תשומת לב שב"ס למצבו הנפשי והקוגניטיבי של המבקש, כפי שפורט לעיל ובהחלטות הקודמות שניתנו בעניינו, ולהיערך לקליטתו ולשהותו בבית הסוהר בהתאם.

21. סוף דבר, הבקשה נדחית.

בהתאם להחלטת בית משפט קמא, יתייצב המבקש לריצוי עונש מאסרו בבית סוהר הדרים ביום 22.4.2018 עד השעה 10:00, או על פי החלטת שב"ס, כשברשותו תעודת זהות או דרכון ופסק דינם של בית משפט השלום ובית משפט קמא.

ניתנה היום, י"ג באדר התשע"ח (28.2.2018).

שׁוֹפֵט
